

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 10

**Rivne
2018**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 10

**м. Рівне
2018**

УДК 788 : 008(063)

I-90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P***Збірник наукових праць видається з 2006 року.***Друкуються за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 26 квітня 2018 р.)***Редакційна колегія:**

Цюлюпа С.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне;
 Апатський В.М., доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;
 Посвалюк В.Т., доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;
 Рада Славінська, доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;
 Пьотр Лято, доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;
 Криштоф Камінський, доктор мистецтвознавства, професор, м. Лодзь, Польща;
 Нічков Б.В., доктор мистецтвознавства, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;
 Скороходов В.П., доктор культурології, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;
 Круль П.Ф., доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;
 Карпак А.Я., доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;
 Качмарчик В.П., доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;
 Леонов В.А., доктор мистецтвознавства, професор, м. Ростов-на-Дону, РФ;
 Сверлюк Я.В., доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;
 Вовк Р.А., кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;
 Буркацький З.П. кандидат мистецтвознавства, професор, м. Одеса;
 Громченко В.В., кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Дніпро;
 Гишка І.С., кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;
 Прокопович Т.Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Рівне.

Рецензенти:

Апатський В.М., доктор мистецтвознавства, професор, народний артист України, академік, член-кореспондент академії мистецтв України, професор кафедри дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського.

Яремко Н.О., доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка.

Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. Збірник наукових праць. Випуск 10 / Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські береги, 2018. – 220 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на музичних інструментах.

Подана проблематика, наукові статті містять корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких вищих навчальних закладів і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 788 : 008 (063)*За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.**Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2018

© Видавництво "Волинські береги", 2018

З М І С Т

Круль П.Ф. Музична освіта в університеті	7
Карп'як А.Я. Невідомі сторінки з історії концертної діяльності братів Допплерів та музичне життя Львова 19 століття	9
Вовк Р.А. Як грати Моцарта? (музично-технологічні аспекти)	14
Славинська Рада. Явление «Пловдивская валторновая школа».....	20
Сверлюк Я.В. Диригентсько-оркестрове виконавство в контексті суспільно-історичних традицій.....	25
Скороходов В.П. Специфика культурных процессов в XXI веке.....	28
Ничков Б.В. Методические принципы профессора И. Ф. Пушечникова	33
Фартушний В.П. Владимир Михайлович Курлин – методические принципы и педагогические наставления	42
Леонов В.А. Болонский процесс: планы и реалии (на примере России)	50
Громченко В.В. До питання жанрово-стильової систематики творів духового соло (виконавський аспект)	53
Буркацький З.П. Інструментальна віртуозність віку «діамантового» стилю у фундації фахівської майстерності сучасного кларнетиста	58
Łukasz Wójcicki. The development of the saxophone in Poland in context of the progress of Polish saxophone literature with a particular emphasis on work of Lodz musicians	63
Krzysztof Kamiński. Inspiracje muzyczne powodujące rozwój fagotu.....	66
Цюлюпа С.Д., Омельченко С.В. Постать Леоніда Трачука в культурно-мистецькому житті Поділля	71
Поля Паунова-Тошева. Формирование, развитие и утверждение инструментальной и педагогической валторновой школы в Болгарии.....	76
Марценюк Г.П. Пам'яті видатного вченого, музикознавця В.О. Богданова.....	85
Janusz Korczyński. Muzyka na instrumenty dęte w drugiej połowie XVIII wieku.....	87
Гишка І.С. Ї у виконавській практиці трубача	98
Sławomir Cichor. Ewolucja techniki gry na trąbce w epoce baroku	103
Piotr Lato. Nowe spojrzenie na angielską muzykę klarnetową na przykładzie Koncertu klarnetowego op. 31 Geralda Finziego	108
Палаженко О.П. Методологічні основи формування компонентної структури виконавських умінь музиканта-духовика	111

Палкина И.Д. Зарождение и формирование военно-оркестровой службы в Донском козачьем войске XIX века	116
Терлецький М.М. Навчально-методична література, як шлях до вдосконалення майстерності фахівців жанру духової музики кінця XIX початку XXI століття.....	121
Столярчук Б.Й. Деякі штрихи до творчого портрета піаніста, диригента, аранжувальника, джазового музиканта Олександра Гайдабури.....	125
Сіончук О.В. Читання партитури, як важливий чинник навчального процесу в підготовці студентів до роботи з духовим оркестром.....	129
Турчинский Б.Р. Первая труба Иерусалима.....	133
Старко В.Г. Фагот у камерно-інструментальній музиці XX-XI ст.: питання репертуару.....	143
Пастушок Т.В. Диригент, як основа оркестрового виконання сучасних творчих колективів	147
Димченко С.С., Димченко С.С. Концепція взаємозв'язку диригентського жесту, міміки, пантоміміки та виразності обличчя у відображенні образно-емоційної характеристики музичного твору	151
Мельник О.Ю., Косенко С.В., Музиченко Н.І., Гайошко О.Б. Застосування гігієнічно-профілактичного комплексу в учнів, що навчаються гри на духових інструментах для нормалізації фізіологічних процесів порожнини рота	156
Павленко О.Ф. Завершення розвитку доби пізнього бароко у флейтовому мистецтві.....	162
Білас В.І. Традиції мультиінструменталізму у духовому мистецтві Німеччини та Франції XVIII ст.	166
Ходан З.А. До питання еволюції флейти PICCOLO	171
Панькевич О.В. Формування духової культури студентів Львівського коледжу культури і мистецтв.....	174
Пилипчук П.С. Специфіка формування морально-естетичних якостей у студентів	176
Жалоба К.В. Формування музично-творчих умінь учнів-духовиків в умовах навчання у Львівській середній спеціалізованій музичній школі-інтернаті імені Соломії Крушельницької.....	179
Бала М.В. Формування та особливості розвитку духового виконавства: ретроспективний огляд	182
Мулярчук Н.Д. Розвиток духової інструментальної музичної культури Тернополя XIX-XX ст.	186
Гавришків С.В. Творча та педагогічна діяльність Богдана Заяця.....	194
Прокопович Т.Ю. Духова музика в музеї: ексклюзив для знавців і любителів	196
Вовк Р.А. Напередодні ювілею.....	201
Відомості про авторів	208
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань (2008 – 2018 роки)	211

8. "Інструментування для духового оркестру" (практичний курс) навчальний посібник – автори Цюлюпа С. Д., Терлецький М.М., Полех Д.С. – гриф Міністерства освіти і науки України, 2008р. Згідно робочої програми курсу практичного інструментування у навчальному посібнику підібрані клавіри фортепіанних творів різної форми складності, які рекомендується інструментувати для різних типів духового оркестру. Для роботи над клавірами додається теоретичне пояснення.

На завершення хочеться сказати, що автор статті використав далеко не весь теоретичний матеріал який міг би стосуватися даної теми. У монографіях, наукових статтях українських вчених, їхніх дисертаціях станом на кінець 2016 року (37 кандидатських з них 8 докторських), досліджено багато цікавих тем, що стосуються жанру духової музики [7, с.37].

Крім того з 2006 року кафедрою духових та ударних інструментів інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету видається єдиний в Україні фаховий збірник наукових праць "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя". Засновник цього наукового видання і укладач – завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, кандидат педагогічних наук, доцент Цюлюпа С.Д. Статті у науковому збірнику публікують магістри, аспіранти, докторанти – значна кількість професорсько – викладацького складу мистецьких навчальних закладів України та зарубіжжя.

Наукові дослідження, навчальні і навчально-методичні посібники збагачують і доповнюють викладацькі та студентські теоретичні знання і практичні навички. Нажаль, станом на сьогоднішній день, потерпають наші наймолодші музиканти-духовики ДМШ, за відсутності сучасних Національних "Шкіл" для окремо взятих духових інструментів, та відповідної "Школи колективної гри в духовому оркестрі". На цю проблему хочеться звернути особливу увагу.

Література

1. Апатский В.Н. История духового музыкально – исполнительского искусства. Книга II. НМАУ имени П.И.Чайковского. Киев – 2012.
2. Богданов.В.О. Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України. Том 2. Харків – 2013.
3. Терлецький М.М. Історія розвитку духового оркестру. Навчальний посібник. Рівне – 2006.
4. Лысенко И. В.М.Блажевич. – М. ИВД, 1960.
5. Паутов А. Методические и педагогические принципы Г.А.Орвида. М. ВДФ.1979.
6. Плахоцкий В. Развитие исполнительства на духовых инструментах. М. Музыка, 1977.
7. Цюлюпа С.Д. Наукові здобутки – кандидатські та докторські дисертації духовиків України ХХ – поч. ХХІ ст. / С.Д. Цюлюпа "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя". Збірник наукових праць. Випуск 8. Укладач С.Д. Цюлюпа. м. Рівне: Волинські обереги, 2016. – 188 с.

УДК 78.071(092)(477.81)

*Столярчук Б.Й.,
м. Рівне*

ДЕЯКІ ШТРИХИ ДО ТВОРЧОГО ПОРТРЕТА ШАНІСТА, ДИРИГЕНТА, АРАНЖУВАЛЬНИКА, ДЖАЗОВОГО МУЗИКАНТА ОЛЕКСАНДРА ГАЙДАБУРИ

Анотація. У статті розглядається проблема становлення та розвитку сучасного джазу в творчості Олександра Гайдабури. Проаналізовано літературу та творчу діяльність колективів, їх виконавську манеру в системі музично-виконавської практики.

Ключові слова: Олександр Гайдабура, джаз-оркестр, виконавська манера, ритм, композиція, мистецтво.

Аннотация. В статье рассматривается проблема становления и развития современного джаза в творчестве Александра Гайдабури. Проанализировано литературу и творческую деятельность коллективов, их исполнительскую манеру в системе музыкально-исполнительской практики.

Ключевые слова: Александр Гайдабура, джаз-оркестр, исполнительская манера, ритм, композиция, искусство.

Annotation. The article reveals the problem of the formation and development of modern jazz in the creative work of Oleksandr Gaidabura. Literature and creative activity of the collectives, their performing manner in the system of musical-performing practice are analysed.

Key words: Oleksandr Gaidabura, jazz-orchestra, performing manner, rhythm, composition, art.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку музичного мистецтва вагоме місце займає джазове виконавство, яке має вагомий вплив на людину. Професійне навчання джазової музики впроваджено в багатьох мистецьких навчальних закладах України. Зокрема, у Рівненському державному гуманітарному університеті навчається талановита молодь, яка шукає нові шляхи реалізувати свої можливості.

Мета статті: познайомити шанувальників джазового мистецтва з творчістю колективів під керівництвом Олександра Гайдабури та його виконавською манерою.

Аналіз досліджень. Розвиток і популярність естрадної і джазової музики в Україні та в житті кожної людини посідає важливе місце. З кожним роком її популярність зростає. Численні естрадні оркестри і ансамблі можна почути в засобах масової інформації, конкурсах, фестивалях, в концертних програмах.

Виклад основного матеріалу. Уперше прізвище Гайдабура з'явилося на афішах Рівненського обласного музично-драматичного театру. У 1948 році по направленню у м. Рівне приїхали драматичні актори з Бессарабії Тамара і Дмитро Гайдабури, для підсилення акторського складу місцевого театру, який відроджувався після Другої світової війни. З ними був семирічний син Сашко. Його дитинство проходило за лаштунками театру. Не було на кого лишати малого Сашка, тому весь свій час він проводив у театрі на репетиціях акторів, особливо найбільше часу він перебував біля оркестру. Його цікавили різні інструменти за формою і звучанням, а загалом його цікавило звучання оркестру – музика, яка згодом стала його стихією.

Невдовзі О. Гайдабуру віддали до місцевої музичної школи в клас фортепіано до відомого педагога Лілії Штіф. Не маючи вдома інструменту, Олександр готував домашні завдання в театрі у вільні години від вистав.

У 1949 р. батьки придбали хлопцеві фотоапарат "Комсомолец" і дали завдання – зафіксувати історичні куточки міста, його новобудови. Тодішнє Рівне з його вузькими вуличками, в якому більшість населення було єврейським, поставало старим, але дитяче око фіксувало все, що згодом стане великою історією маленького міста. У 2014 році світлини, відзняті О. Гайдабурою, були використані у рубриці обласної газети "Рівне вечірне" під назвою "Історія Рівного у звуках джазу і фотографіях Олександра Гайдабури". У 50-роках минулого століття у кінотеатрах міста йшло багато музичних кінофільмів: "Волга-Волга", "Веселі хлоп'ята", "Цирк" та багато інших. Сашкові ці мелодії надзвичайно припали до душі, тому він створив "дворовий оркестр" із своїх однокласників, та з числа тих, хто навчався в музичній школі, і награвали улюблені мелодії. Це був перший у його житті самостійний колектив. Відтоді Олександр Гайдабура веде свою чітку лінію в естрадному жанрі, продовжує кращі традиції зарубіжної та сучасної естрадної музики, інструментальної і вокальної.

Після закінчення школи і проходження військової служби, Олександр вступає до Рівненського музичного училища на диригентсько-хорове відділення, в клас відомого диригента професора Володимира Толканьова, композитора Михайла Каганова та викладача музично-теоретичних дисциплін Белли Толканьової. Тут формується світогляд молодого музиканта. Музичне училище, яке було створене у 1955 році, розпочало готувати музично-педагогічні кадри. Сьогодні – це один із провідних музичних закладів Рівненщини, випускники якого відомі в усьому світі. У ньому був створений учнівський джаз-оркестр (повний склад – 4×4×5), очолений випускником Львівської консерваторії Владленом Приборою, який у 1961–1963 роках працював викладачем музучилища і став засновником цього колективу. Учасники оркестру, студенти музичного училища, отримавши досвід гри у ньому, почали створювати у Рівному невеликі джаз-бенди, які грали на вечорах відпочинку в клубах. Згодом керівником цього колективу став Юрій Ільченко – талановитий музикант-тромбоніст, інструментувальник, композитор, який свого часу грав і керував багатьма музичними колективами Рівненщини, що стали переможцями багатьох конкурсів і фестивалів. Створенню і діяльності студентського колективу сприяв його директор Павло Федорович Андронов.

Уже на першому курсі навчання Олександра Гайдабуру як піаніста запрошують грати а естрадний оркестр міського клубу будівельників, керівник – випускник цього ж училища Анатолій Владика. Цей колектив мав велику популярність серед мешканців міста та області, особливо серед молоді. Взимку естрадний оркестр грав на вечорах відпочинку, а влітку – гастролював з концертною програмою по області, по Україні, Білорусії та Росії. У 60-х роках цей колектив очолював Микола Шевчук.

У 1970 році Олександр Гайдабура закінчив музично-педагогічний факультет Рівненського педінституту, знову ж таки він займається у Володимира Толканьова, професора, який разом з Михайлом Кагановим, Миколою Пономаренком і Кімом Староскольцевим, які залишили роботу в музичному училищі і стояли біля витоків музично-педагогічного факультету 1966 року. Певний час О. Гайдабура працював керівником естрадного оркестру "Горинь" міського клубу будівельників, в якому розпочинав свій творчий шлях як піаніст, отримував досвід роботи, набував практику виконавської майстерності, шліфував техніку гри на інструменті. З цим колективом виступали естрадні співаки, лауреати Всесоюзних і Всеукраїнських конкурсів та фестивалів Леонід Шевцов, Віталій Гашевський, Олександра Галій, Світлана Брикіна, Людмила Шевцова, Людмила Лавренюк. Як досвідченого музиканта Олександра Гайдабуру дирекція міського будинку культури (кіно-концертний зал) запрошує очолити естрадний оркестр на базі інструментального квартету під керівництвом відомого музиканта і композитора Леоніда Жевченка.

Олександр Гайдабура сформував професійний колектив, сюди влились музиканти з міста, які мали великий досвід гри в інших колективах та тривалу оркестрову практику. Зокрема, трубачі – Арон Поляк, Володимир Андрейко; тромбоністи – Володимир Бартошевич, Борис Морозов; саксофоністи – Юрій Морозов (альт), Анатолій Миськовець (альт), Володимир Міськов (тенор), Борис Олендра (тенор), Михайло Бобов (баритон), Михайло Соковський, Віктор Немерович. Доречно зауважити, що Михайло Давидович Бобов був запрошений тодішнім завідувачем кафедри духових та ударних інструментів В'ячеславом Старченком з метою заснування класу саксофона в Інституті культури, це було вперше в Україні. Працювали в оркестрі також Володимир Донець (контрабас), Ігор Пехтерев (ударні інструменти), Олександр Гайдабура (фортепіано). Солисти-вокалісти – Ірина Мілета, Людмила Уляновська, Лариса Симчук; акробатичний дует: Алла Бусол та Богдан Жеребецький; танцювальний дует у складі Марії Каманіної та Василя Каленика; ведучий концертів і виконавець естрадних пісень Олександр Лунін. Ця концертна бригада готувалася до Всеукраїнського фестивалю народної творчості, а на заключному турі фестивалю в Києві за оцінкою журі оркестр став лауреатом. Після цього музиканти дають своєму колективу назву – "Полісся".

У 1972 році оркестру присвоєно почесне звання "народний". Наближався творчий звіт майстрів мистецтв і творчих колективів Рівненщини в Києві.

Оркестр розпочав підготовку до цієї відповідальної події – Олександр Гайдабура шукає нові форми музикування, робить відповідні обробки, оркестровки, випробовує власні сили в композиції. Режисерська група творчого звіту відбирає цей колектив до участі в концерті. Склад оркестру підсилили кращими музикантами з інших колективів міста. Після виступу оркестр отримав високу оцінку від урядової комісії.

Як один з кращих колективів України естрадний оркестр "Полісся" був рекомендований Міністерством культури України для участі у Міжнародному конкурсі естрадної музики в білоруському місті Солігорську. Це був травень 1975 року. Олександр Гайдабура відповідально підготувався з обов'язковою програмою, яка відповідала вимогам конкурсу. Голова журі, відомий композитор Едуард Ханок високо оцінив український колектив, який зайняв друге місце.

Того ж року Олександр Гайдабура залишає цей колектив і проходить по конкурсу викладачем на кафедру духових та ударних інструментів Рівненського культосвітнього факультету Київського інституту культури, а з 1998 р. – Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (далі – РДГУ). У 1974 р. він створює джаз-оркестр, який стане найкращим творчим колективом у місті й області. Це один з найкращих джазових оркестрів Західної України, лауреат міжнародних та всеукраїнських конкурсів і фестивалів 1998, 2000, 2001 та 2007 років.

Програма цього колективу за 1977 рік складала такі твори: А. Петров "Вальс", З. Бінкін "Танго", А. Бабаджанян "Твої сліди", Ф. Шуберт "Серенада", К. Портер "Завжди удвох", Джо Дасен "Салют", Р. Паулс "Жовте листя", Г. Міллер "Серенада місячного світла", Дж. Гарланд "Хороший настрій". До репертуару 2008–2009 років входили твори: Л. Бартон "Хаос", Дж. Ширинг "Колискова", З. Абрео "Забута мелодія", К. Веласкес "Бесаме-мучо", музика народна "Моя красуня", Н. Петреску "Темна ніч", Ю. Ільченко "Рапсодія на теми солдатських пісень", Р. Штраус "Вальс", Дюк Еллінгтон "Я насолоджуюсь блюзом".

Більше як за сорок років роботи на кафедрі духових та ударних інструментів Олександр Гайдабура створив цілу систему джазового виконавства, імпровізації, інструментування та диригування для студентів, майбутніх керівників таких колективів. Понад 100 професійних музикантів – керівників естрадних оркестрів та інструментальних ансамблів, які працюють у вищих і середніх навчальних закладах, грають у професійних колективах – випускники Олександра Гайдабури.

Серед них – Народний артист України, диригент оркестру Рівненського академічного українського обласного музично – драматичного театру **Зіновій Крет**, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, голова асоціації діячів духової музики Рівненського обласного відділення Національної Всеукраїнської музичної спілки **Степан Цюлюпа**, соліст оркестру Львівського цирку **Мирон Дадак**, керівник диксиленду "Джокер" та студентського духового оркестру кафедри духових та ударних інструментів РДГУ **Олександр Сіончук**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного фольклору РДГУ **Роман Дзвінка**, керівник естрадного оркестру Тульчинського училища культури, Заслужений працівник культури України **Володимир Заремба**, керівник естрадного оркестру Інституту мистецтв РДГУ, кандидат педагогічних наук **Мирослав Филипчук** та інші.

Хоч колектив О. Гайдабури навчальний і щорічно змінюється його склад, він дотримується джазового напрямку і не зраджує йому до сьогодні. У програмі оркестру – пісні та обробки українських композиторів, твори світової джазової класики, зокрема Джорджа Гарланда, Глена Міллера, Каунта Бессі.

Як музикант Олександр Гайдабура формувався, спілкуючись із провідними композиторами та музикантами Костянтином Орбеляном, Серафимом Туліковим, Едді Рознером, Ростиславом Бабичем. До речі, у 1981 р. він проходив стажування на базі естрадно-симфонічного оркестру Українського телебачення і радіо (керівник – Ростислав Бабич).

Олександра Гайдабуру декілька разів запрошували до Києва (той же Ростислав Бабич стати диригентом прославленого колективу Українського телебачення і радіо), але він залишився вірним своєму студентському колективу, з яким працює і сьогодні. Більше сорока років О. Гайдабура у виші, його навчальні посібники, методичні розробки, інструментування для колективу виробили цілу школу Олександра Гайдабури з його власним методичним підходом.

Напряму, який вибрав О. Гайдабура ще будучи студентом не простий, щоб грати цю музику треба багато чого знати і вміти, треба було пройти не завжди простими стежками. Але він не схибив у своєму творчому житті, хоча всяке було, то є творчість, різні музиканти за характером, музикою, підготовкою і врешті решт за манерою виконання, хоча не в кожного вона вже була. Їх треба звести групами, в один цілісний колектив, що йому завжди вдавалося. Олександр Гайдабура включав до репертуару колективу не тільки твори світової джазової класики, а все частіше включав твори місцевих авторів, зокрема Михайла Каганова, Леоніда Жевченка, Олександра Безсалова, Олександра Каневського, а також аранжування відомого піаніста Олексія Іванова. Олексій Іванов – неординарна постать на олімпі Рівненського джазу, який з'явився у нашому місті 50 років тому. Закінчив лише Ленінградську музичну школу для обдарованих дітей, але талановитий музикант (піаніст, аранжувальник) до приїзду в Рівне грав у відомому на той час джаз-оркестрі Вайнштейна в Ленінграді. Це був найдосвідченіший джазовий музикант, тому всі Рівненські оркестри і ансамблі (та й в усій Україні загалом) грали твори в його інструментуванні. Як стверджують самі музиканти, це була "Велика людина, аранжувальник найвищого гатунку".

Висновки. Отже, у статті проаналізовано життєвий і творчий шлях джазового музиканта, педагога, диригента та аранжувальника, керівника студентського джазового оркестру кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету Олександра Гайдабури. Його діяльність спрямована на формування у студентської молоді виконавської майстерності, виховання її на кращих зразках джазової класики і сучасної української музики, донесення до слухача живого звучання джазу.

Сьогодні джаз-оркестр кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ під керівництвом Олександра Гайдабури багато робить для пропаганди естрадного, джазового мистецтва, підготовки майбутніх музичних керівників.

Література:

1. Левада Є. Цей ностальгійний джаз // Рівне: Бульвар. – 1993. – Липень.
2. Матвіїв А. Олександр Гайдабура: "Джаз – музика стильна, смачна і професійна" // Високий замок. – Львів. – 2001. – 21 грудня.
3. Матвіїв А. Фестиваль ретро-музики "Поліський тур" представляє // Рівне вечірнє. – 2003. – 28 березня.
4. Матеріали з особистого архіву Гайдабури О.
5. Пакотило Л. Джаз-сейшин в інституті // Сім днів. – 1994. – 27 грудня.
6. Плюта І. Джазові імпровізації про нашу культуру // Рівне вечірнє. – 2003. – 14 березня.
7. Провінційне свято джазу // Голос України. – 1995. – 4 серпня.
8. Столярчук Б. Джаз-оркестр Олександра Гайдабури // Вільне слово. – 2001. – 25 квітня.
9. Столярчук Б. Їм аплодували хіміки // Червоний прапор. – 1981.
10. Столярчук Б. Корифеї Рівненського джазу // Мелодії душі. – 1993. – С. 42-44.
11. Столярчук Б. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довідник. – Рівне, Ліста. – 1997. – С. 220.

12. Столярчук Б. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довідник. – Рівне, О. Зень. – 2011. – С. 55. Видання друге, доповнене й перероблене.
13. Столярчук Б. Успіх джаз-оркестру // Вісті Рівненщини. – 1993, 30 листопада.
14. Столярчук Б. Ювілей джазового музиканта // Народна творчість. – 2001. – Жовтень – грудень.
15. Столярчук Б., Гайдабура О. Ритми Рівненського джазу. – Рівне, О. Зень. – 2009. – 168 с.

УДК 78.089.6

Сіончук О.В.,
м. Рівне

ЧИТАННЯ ПАРТИТУРИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ДО РОБОТИ З ДУХОВИМ ОРКЕСТРОМ

Анотація: Окрім мети, завдань та основних аспектів вивчення дисципліни "Читання оркестрових партитур", стаття висвітлює власний підхід автора до читання партитур за оркестровими групами та за функціями оркестрової фактури; до техніки читання оркестрових партитур з партією соліста; до читання партій транспонуючих інструментів оркестру, відповідно до теситури їх звучання. В публікації вказані напрямки для самостійної роботи студентів.

Ключові слова: аналіз партитури, оркестрові групи, оркестрова фактура, фортепіанне читання партитури, самостійна робота студента.

Annotation: In addition to the aim, tasks and main aspects of studying the discipline "Reading of orchestra scores", the article highlights the author's own approach to reading scores for orchestral groups and functions of orchestral texture; to the technique of reading the orchestra scores with the soloist's party; to the reading of the parties of the transposition instruments of the orchestra, according to the scope of their sounding. The publication indicates the directions for independent work of students.

The author notes that the most important factors contributing to the organization of the educational process and the successful comprehensive development of students is the planning of educational work and the choice of the repertoire. The basis of the educational material may be the scores of works of Ukrainian, foreign classics, contemporary composers different in content, form, style, texture. As a result of mastering the discipline the student must know: theoretical, analytical, practical aspects of reading the orchestra scores; the structure of the score, the system of parity notation, its terminology; the typology of textual presentation, the functional purpose of its constituent parts; be able to analyze the score of a musical work; navigate the orchestra score: determine the composition of the orchestra, the location of orchestral groups and parties, determine the order of transpositional instruments; have the technique of reading transponder instruments, determine the type of orchestral texture presentation, the function of the invoice; read the internal hearing and the piano sheet of the orchestra.

Keywords: analysis of scores, orchestral groups, orchestral texture, piano reading of scores, independent work of the student.

Партитура для духового оркестру – досить складне явище і вимагає певної підготовки. Тільки досвідчений і професійний музикант зможе стати висококваліфікованим диригентом оркестру. Партитура – це особлива книга, яку необхідно вміти читати кожному професійному музиканту. Вона сприяє досягненню закладеного композиторського задуму, художніх та творчих завдань. Існуюча в музичних закладах така дисципліна, як читання оркестрових партитур, допомагає надбати і розвинути необхідні практичні навички, які дозволять стати кваліфікованим диригентом оркестру.

До методики викладання цієї дисципліни в різний час зверталися Я. Яців, Т. Головчин, які підготували ряд методичних розробок з дисципліни "Диригування та читання партитур", Завадинський Д., Барсова І., Фортунатов Ю., що спеціалізувалися на читанні симфонічних оркестрових партитур. Цю тему досліджували і А. Готліб, Я. Каабак, Е. Макаров, які видали підручник "Практический курс чтения партитур для духового оркестра", та багато інших музикантів. Але до сьогодні єдиної методики роботи над партитурою не існує. Це індивідуальний творчий процес, який залежить від досвіду та знань диригента. Проте провідне правило для кожного керівника полягає у ретельному, детальному аналізі партитури. [5]

Саме теоретичний, аналітичний, практичний аспект вивчення дисципліни "Читання оркестрових партитур", її функції, завдання, основний зміст самостійної роботи студента-духовика та нові підходи до викладання вказаної дисципліни і є **основною метою статті**.

Читання оркестрових партитур передбачає докладне і всебічне вивчення музичних творів, в результаті якого отримується чітке уявлення про його художній зміст. Доцільно включати в